

DEN HERRE SPRÅKDAMA PÅ DE DERRE TEKSTLABBEN

KRISTIN MELUM EIDE¹, MARIT JULIEN² OG TOR ERIK JENSTAD¹

¹*Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet*

²*Lunds Universitet*

SAMMENDRAG

Komplekse demonstrativer består av et definitt element, f.eks. *den* eller *sa*, og et deiktisk element som kan betegne det nære (proksimal, f.eks. *her*) eller det fjerne (distal: *der*). Slike komplekse demonstrativer tar ulike uttrykk i norsk, ikke minst i dialektene, der vi finner systemer som kan være til dels ganske ulike de to norske standardvarietetene. Vi finner systemer med flere distinksjoner enn i nynorsk og bokmål, f.eks. kasus; anforisk versus deiktisk, men vi finner også systemer med færre distinksjoner enn i standardvarietetene, f.eks. invariant deiktisk element uten kongruens i genus og numerus. Vi illustrerer de ulike systema med korpusdata fra ulike kanter av landet, henta fra både gamle og nye korpus. Artikkelen har likevel ei hovedvekt på midtnorske dialekter.

[1] INNLEDNING

I denne artikkelen skal vi ta for oss noen komplekse demonstrativer i norsk, det vil si demonstrativer som består av et definitt element og et deiktisk element, som *den derre*. Vi skal vise at i dialektene fins det komplekse demonstrativer som er mindre spesifiserte enn demonstrativene i de to norske standardvarietetene, men det fins også dialektale demonstrativer som er mer spesifiserte. Når demonstrativet er mindre spesifisert enn i standardvarietetene, handler det typisk om at det definitive elementet er invariant og ikke viser samsvar med substantivet i genus og numerus, som i (1a), fra Nordisk Dialektkorpus (Johannessen, Priestley, Hagen, Åfarli & Vangsnes 2009):

- (1) a. ikke minnst # de hærre trommsødialækkta (Kåfjord)
- b. na koppen (nominativ) – sa koppa (dativ)

Vi viser også eksempel på systemer der demonstrativet er markert for kasus, som i tradisjonelt nordmørsmål, vist i (1b), eller for anaforisk referanse (viser til noe

som er nevnt) versus deiktisk referanse (viser til noe i omgivelsene). I disse dialektene er altså demonstrativene mer spesifisert enn i bokmål og nynorsk.

[2] NORSKE DEMONSTRATIVER

Vi begynner med å se på hva Norsk referansegrammatikk (NRG) (Faarlund, Lie & Vannebo 1997, s. 208 ff.) sier om demonstrativer. De vanligste demonstrativene i standardvarietetene bokmål og nynorsk er det proksimale *denne* og det distale *den*. I nynorsk forekommer også *hin*, og i tillegg regner NRG *hvilken*, *slik*, *sånn*, *samme/same*, *annen/annan*, *dilik* og *såvoren* som demonstrativer. De standard-språklige demonstrativene kongruerer i genus og numerus med det substantivet de står til:

(2)	denne bilen	den bilen
	dette treet	det treet
	disse bilene/trærne	de bilene/trærne

NRG noterer videre at den utpekende funksjonen kan forsterkes ved å tillegge *her* eller *der*. *Her/der* kan stå etter substantivet, som i (3a), eller foran substantivet, og da kan disse elementene få adjektivisk bestemthetsbøying, som vist i (3b).¹

(3)	a.	Dette treet her bør vi hogge ned til våren.
	b.	Dette herre treet bør vi hogge ned til våren.

Det er demonstrativer med foranstilt *her(re)* og *derr(e)* vi skal konsentrere oss om her, og vi kommer til å bruke termen *kompleks demonstrativ* om slike kombinasjoner.

[3] DEMONSTRATIVENES SYNTAKS

I vår diskusjon av de komplekse demonstrativenes syntaks utgår vi fra Leu (2015), som argumenterer for at demonstrativer universelt består av de elementene som er vist i (4):

- (4) [_{xAP} the-Agr_{ca} HERE]

Her står *xAP* for en utvida adjektivisk projeksjon, mens *the* er et definit element, *Agr_{ca}* er adjektivisk kongruens og *HERE* er et uttalt deiktisk eller anaforisk element. Det ikke-uttrykte *HERE* opptrer i proksimale demonstrativer, mens det blir erstatta av *THERE* i distale demonstrativer. Leu observerer også at *HERE/*

[1] Vindenes (2017, s. 134 f.) argumenterer for at *-(r)e* ikke er adjektivisk bøying, men at endelsen i stedet eventuelt markerer 'prenominal' eller 'kompleks demonstrativ'.

THERE faktisk kan være uttrykt i skandinavisk, og at dette elementet kan få adjektivisk bøyning, som vi så i (3b).

Leu presiserer videre at de deiktiske elementene som obligatorisk inngår i demonstrativer, og som kan realiseres som *her* og *der* i skandinavisk, ikke er identiske med de lokative adverbene *her* og *der* som kan legges til. Som evidens for dette viser han til norsk. I norsk kan to prenominala *her* (eller *der*) opptre samtidig, men da må det første være bøyd, som i (5a), mens det andre tvert imot ikke kan være bøyd. Det andre *her* får i slike tilfeller bare lokativ tolkning, mens en tilsvarende konstruksjon uten det forsterkende *her*, som i (5b), kan tolkes lokativt eller diskursanaforisk.²

- (5) a. den herre her klokka
b. den herre klokka

I (5a) representer altså *herre* det deiktiske/anaforske elementet som er en obligatorisk del av alle demonstrativer, ifølge Leu, mens *her* er et opsjonelt lokativt element.³

Det lokative elementet kan sees som et eksempel på de forsterkende elementene som van Gelderen (2011) nevner. Hun tar for seg den såkalte definitthetsyklusen, opprinnelig lansert av Greenberg (1978), som innebærer at demonstrativer med tida blir til artikler, som i sin tur kan få andre funksjoner, for eksempel som nominale klassemarkører, eller forsvinne helt. Konsekvensen blir at det må fylles på med nye demonstrativer, og det er også vanlig at svekka demonstrativer blir forsterka med lokative adverb.

Et enkelt *her* eller *der* i et demonstrativt uttrykk er dermed tvetydig – det kan være en del av demonstrativet eller ha en selvstendig forsterkende funksjon. Vindenes (2017, s. 129) mener at *her(re)/der(re)* er helt integrert i demonstrativer med påminnende (*recognitional*) funksjon, altså demonstrativer som refererer til noe som er kjent for både taler og tilhører, men ikke nevnt før i den aktuelle

[2] Vi diskuterer ikke etterstilt lokativt *her/der* i denne artikkelen, men denne oppfører seg i de fleste hen-seende som den ubøyde foranstilte. Se f.eks. Myklebust (2012).

[3] Dyvik (1979) observerer at komplekse demonstrativer med *her* eller *der* medfører den presupposisjonen at referenten eksisterer, og han mener videre at dette ikke er tilfelle ved enkle demonstrativer. Han illustrerer kontrasten med de eksemplene som er vist i (ia) og (ib).

- (i) a) Den mannen som kan klare dette, er ennå ikke født.
b) #Den der mannen som kan klare dette, er ennå ikke født.
c) #Denne mannen som kan klare dette, er ennå ikke født.

Vi er imidlertid ikke overbevist om at det er noen slik kontrast mellom ulike demonstrativer. Det viser seg nemlig at det enkle demonstrativet *denne* fungerer like dårlig i denne konteksten som det komplekse *den der*. En alternativ måte å se dette på er at *den* i (ia) ikke er noe demonstrativ, men i stedet en definitthetsmarkør identisk med den vi finner i fraser som *den gamle mannen*. Se Julien (2005, s. 77 ff.) om determinativer ved relativsetninger.

diskursen. I (6) ser vi et eksempel på dette fra Nordisk Dialektkorpus:

- (6) hukksa ru dessa derre karnafarrturan dæi hadde? (Flå)

Det vi har sett så langt, kan vi oppsummere slik: Demonstrativer består av to hoveddeler, for det første et definit element og for det andre et deiktisk/anaforisk element som har et proksimalt eller distalt trekk. I de to norske standardvarietetene oppviser det første obligatorisk kongruens i genus og numerus med substantivet, mens det andre, som kan være uttrykt (jf. Leu), kan ha adjektivisk bestemthetsbøying når det er uttrykt. I tillegg kan en ha ubøyde lokative elementer som *her* og *der*.

[4] DIALEKTALE DEMONSTRATIVER MED FÅ DISTINKSJONER

I alle eksemplene som NRG gir med *her(re)* eller *der(re)*, står *her(re)* sammen med et proksimalt demonstrativ mens *der(re)* står med et distalt, men teksten antyder likevel at disse kombinasjonene ikke er helt faste. Noen søk i NoWaC, et korpus som består av norske webbttekster av ulike typer (Guevara 2010), bekrefter at de ikke er det. Som vi ser i tabell 1, er en kombinasjon av *den/det/de* og *derre* den klart vanligste.⁴ På andre plass kommer *den/det/de* kombinert med *herre*.⁵ Formene *denne/dette/disse* forekommer sjelden som første ledd, og når de gjør det, er det helst sammen med *herre*.

<i>denne/dette/disse herre</i>	15
<i>den/det/de herre</i>	71
<i>denne/dette/disse derre</i>	2
<i>den/det/de derre</i>	933

TABELL 1: Komplekse demonstrativer med *herre/derre* i NoWaC

Går vi til talemåla, nærmere bestemt til Nordisk dialektkorpus, finner vi data som tyder på at *denne/dette/disse* i kombinasjon med det distale *derre* er vanligst på Østlandet og på Nordvestlandet. Vi har allerede sett et eksempel fra Østlandet i (6), og to til, fra Stryn og Kirkenær, vises i (7):

- (7) a. kann ann høppe på sji dinnja dar mannen? (Stryn)
 b. domm # addopterte dessa derre oL å utrykka spessielle oL å utrykk såmm je hadde (Kirkenær).

[4] Vindenes (2017, s. 102) noterer at data fra Oslo tyder på at siden 1970-åra har *derre* ekspandert på bekostning av *herre*.

[5] Søk på kombinasjoner med *her* og *der* ga mange irrelevante treff og er derfor utelatt.

Det er trolig at *dinnja dar mannen* i (7a) er anaforisk eller viser til noe i situasjonen, mens *desa derre* i (7b) snarere viser til noe som bare taleren kjenner til. I begge tilfellene er det det distale elementet, *dar* og *derre*, som bestemmer den deiktiske tolkninga av det demonstrative uttrykket. Verken *dinnja* eller *desa* har noe proksimalt trekk, slik at det ikke er noen konflikt mellom disse elementene og de distale *dar* og *derre*. En tilsvarende konklusjon kan trekkes når det gjelder de langt vanligere førsteelementene *den/det/de*. De har ikke noe deiktisk trekk når de opptrer i komplekse demonstrativer (som også Vindenes 2017, s. 85 mener). Det er i stedet *herre* og *derre* som uttrykker kontrasten proksimal/distal. *Den/det/de* representerer bare det defintitte elementet og har genus- og numerustrekk.

Så fins det norske dialekter der det første elementet i komplekse demonstrativer er enda mer redusert. En slik dialekt er fosenmålet (se Eide, Dalen & Jenstad 2017, s. 44 f.). I (8) viser vi det tradisjonelle mønsteret, der det invariante første-elementet *de'* er fulgt av enten det proksimale *herre* eller det distale *derre*:

(8)	PROKSIMAL	DISTAL
M	<i>de' herre pærmen (her)</i>	<i>de' derre pærmen (der)</i>
F	<i>de' herre boka (her)</i>	<i>de' derre boka (der)</i>
N	<i>de' herre huset (her)</i>	<i>de' derre huset (der)</i>
PL	<i>de' herre husan (her)</i>	<i>de' derre husan (der)</i>

Her har *de'* altså bare et defintitt trekk, og ikke genus eller numerus. De deiktiske elementene *herre* og *derre* er også ubøyde.

Når substantivet er utelatt, blir derimot det utelatte substantivets genus og numerus reflektert av det deiktiske elementet, som får det bestemthetssuffikset som substantivet ellers ville hatt – se (9):

(9)	PROKSIMAL	DISTAL
M	<i>(de') herren</i>	<i>(de') derren</i>
F	<i>(de') herra</i>	<i>(de') derra</i>
N	<i>(de') herre</i>	<i>(de') derre</i>
PL	<i>(de') herran</i>	<i>(de') derran</i>

Som Vindenes (2017, s. 158) påpeker, kan en her si at en runde i defintthetssyklusen er fullført – en tidligere forsterker har helt overtatt funksjonen som demonstrativ.

Det kan imidlertid se ut til at det tradisjonelle systemet nå er på retur. Vi finner talere som veksler mellom invariante og kongruerende førsteelement, som taleren i (10), fra den norske delen av LIA-korpuset (LIA norsk), som inneholder eldre dialektopptak:

- (10) a. æ va mæssta færði me de derre akksjon min ássá
 b. så må du gå ferbi dennj derre ny fårættinga såmm de står neppá her
 c. hannj ga liti dennj derrin te messjon

(Stokksund)

Som vi ser, bruker denne taleren både invariant (*de derre*) og kongruerende (*dennj derre*) førsteledd i prenominal demonstrativer, og også et kongruerende førsteledd sammen med et kongruerende *derrin* i en elliptisk kontekst. Hos yngre talere i korpuset dominerer de kongruerende førsteleddene. Det er også dette systemet som brukes i Trondheim, og det er det som gjelder i skriftlig norsk. Systemet med invariante førsteledd får dermed liten støtte, og det kan forklare tilbakegangen for dette systemet.

Sollid (2013) viser at også dialekten i Sappen i Nordreisa er preget av at samme taler kan veksle mellom en invariant og en kongruerende form av førsteleddet i komplekse demonstrativer. Som i Trøndelag er de invariante førsteleddene mest vanlig hos de eldste, men også yngre talere kan gjerne bruke invariante former. Sollid mener å finne at yngre talere kan bruke den invariante formen til å uttrykke avstandtagen til det som omtales. Våre undersøkelser verken avkrefter eller bekrefter en slik tendens.

[5] ANAFORISKE DEMONSTRATIVER

Vi har nevnt at det fins norske dialekter som uttrykker flere distinksjoner i demonstrativene enn det standardvarietetene gjør. NRG nevner også at mange norske dialekter skiller mellom deiktisk og anaforisk referanse i de distale demonstrativene. En slik dialekt er inntrøndersk. I (11) viser vi de demonstrative formene som brukes attributivt i inntrøndersk (se Jenstad & Dalen 2002, s. 33).

(11)	PROKSIMAL	DISTAL	ANAFORISK
M	denñhenn/dehenn karen	denñdenn/dedenn karen	denñ karen
F	denñhenn/dehenn tausa	denñdenn/dedenn tausa	denñ tausa
N	dehenn bane	dedenn bane	de bane
PL	dehenn karan, tausin, bånña	dedenn karan, tausin, bånña	de karan, tausin, bånña

I dette dialektområdet har en et treveis skille mellom proksimale, distale og anaforiske demonstrativer. For proksimal og distal referanse brukes komplekse demonstrativer, der det deiktiske elementet er *henn* for proksimal og *denn* for distal, mens fravær av det deiktiske elementet signaliserer anaforisk referanse. Her skiller altså denne dialekten seg fra standardvarietetene, som bruker de

samme formene for distal og anaforisk referanse. Vi kan også notere at det første leddet reflekterer substantivets genus og numerus.

[6] KASUSBØYDE DEMONSTRATIVER

I bokmål og nynorsk har demonstrativene ikke kasusbøyning. I nynorsk har jo heller ikke personlige pronomener for tredje person mye igjen av kasusbøyning – det er bare *ho* som har objektforma *henne* som alternativ til *ho*. Bokmål har derimot kontraster som den i (12), mellom det ubøyde *hun* med demonstrativfunksjon i (12a) (eksempel fra NoWaC) og pronomenerforma *henne* i (12b). Når *hun* brukes som demonstrativ, slutter det seg til andre demonstrativer i det at kasusbøyning faller bort.

- (12) a. Jeg ble så forbauset over hun jenta som ville låne mascaraen min.
b. Jeg ble så forbauset over henne.

I dialektene forekommer derimot kasusbøyning av demonstrativer. I det tradisjonelle systemet i inntrøndersk vises ingen kasusdistinksjon i demonstrativene når de står attributivt. Det er da i stedet substantivet som oppviser en kontrast mellom nominativ og dativ (et lite unntak er det anaforiske demonstrativet i flertall, som i dativ har *di* som et alternativ til *de*). Men når demonstrativene står uten et etterfølgende substantiv, har de ulike former i nominativ og dativ. I (13) viser vi kasusbøyning av de proksimale demonstrativene, mens de distale formene følger i (14) (Jenstad & Dalen 2002, s. 33).

(13)	PROKSIMAL NOMINATIV	PROKSIMAL DATIV
M	de ^ŋ hennen/-in	de(ŋ)henna
F	de ^ŋ henna	de(ŋ)hennen/-ån
N	dehenne	dehenni
PL	dehennan	dehennåm

(14)	DISTAL NOMINATIV	DISTAL DATIV
M	de ^ŋ dennen/-in/dedennen/-in	de(ŋ)denna
F	de ^ŋ denna/dedenna tausa	de(ŋ)dennen/-ån
N	dedenne	dedenni
PL	dedennan	dedennåm

Nordmørsmåla har derimot kasusdistinksjon også i attributive demonstrativer. Som vi viser i (15) og (16), gjelder dette entallsformene, mens flertallsformene bare har kontrast mellom proksimal og distal (jf. t.d. Brakstad 1975, Jenstad 1985).

(15)	PROKSIMAL NOMINATIV	PROKSIMAL DATIV
M	ne koppen (her)	se koppa (her)
F	ne flaskå (her)	se flaskånj (her)
N	te glase (her)	se glasa (her)
PL	se koppanj (her)	se koppå (her)
(16)	DISTAL NOMINATIV	DISTAL DATIV
M	na koppen (der)	sa koppa (der)
F	na flaskå (der)	sa flaskånj (der)
N	ta glase (der)	sa glasa (der)
PL	sa koppanj (der)	sa koppå (der)

Det vi ser i (15) og (16), er det tradisjonelle systemet. I LIA-korpuset finner vi flere eksempler der dette systemet er i bruk, som i (17):

- (17) a. na dær rækjelakks'n dæmm bruka sa her karranj ifrå inn
Surndarn ne her tia (Surnadal)
- b. e sjer på se her konntrakta her (Surnadal)
- c. te her e allj slakks høvvLa (Bolsøy)
- d. no e e e kkje så gammelL att e kjæmm e hæu se he sjsstassjonanj
i grunnj e (Halsa)
- e. ho visste ittje annja rå ennj ho tjinnja no på ta dær (Aukra)
- f. så sie n de hannj ått dæmm att na der sillja greie di ikkje å bærrg
(Aure)

Vi finner imidlertid også eksempler som representerer brudd med systemet. Noen slike vises i (18):

- (18) a. næi æ e ttje før ti ta her nommererinjen (Aure)
- b. meget skepttisk på ta hære greiå (Grytten)
- c. må no væL te ÅLesunn sa n førr å bli kvitt sa her (SørAukra)
- d. de e kkje nån så villj ro na her tia (Aure)

Kombinasjoner som *ta her*, *sa her* og *na her* forekom ikke i det tradisjonelle systemet, der *na*, *ta* og *sa* var reservert for distale demonstrativer. En kan se det slik at det første elementet i de tradisjonelle demonstrativene reflekterte både genus og numerus hos substantivet (med synkretisme mellom maskulinum og femininum) og det deiktiske trekket i det andre leddet. Men det en nå kan registrere, er at *ne*, *te* og *se* går ut av bruk, og det samme gjør dativformene. Resultatet er et system der det første elementet er *na*, *ta* eller *sa* uavhengig av om demonstrativen har proksimal eller distal referanse, og uavhengig av hvilken

syntaktisk funksjon demonstrativen har. Kristiansund har lenge hatt et slikt system (jf. Handagard 1901).

[7] AVSLUTNING

I denne artikkelen har vi diskutert komplekse demonstrativer (*den herre*) i noen norske dialekter. Her har vi vist at det fins norske dialekter som uttrykker flere distinksjoner i demonstrativene enn det standardvarietetene gjør samtidig som det også finnes systemer i dialektene der demonstrativet uttrykker færre distinksjoner enn det vi ser i standardvarietetene. I den pågående utviklinga for både de systema som er mer komplekse og de som er mindre komplekse enn standardvarietetene kan vi observere et fellestrekk: Begge typer av system beveger seg i retning av de systema vi finner i bokmål og nynorsk, slik at de som er enklere erstattes av et system med flere distinksjoner, mens de som er mer kompliserte beveger seg i retning av færre distinksjoner. Slik er det standardvarietetene som blir malen, både når det gjelder graden av kompleksitet, og også når det gjelder de faktiske distinksjonene som gjøres. Dette kan vi rimeligvis rubrisere som et resultat av språkkontakt mellom standardvarietetene og andre talemål.

FORFATTERNES TAKK

Vi vil spesielt takke Janne Bondi Johannessen for hennes uttrettelige arbeid i å samle og gjøre tilgjengelig flesteparten av de korpusa vi har brukt til å finne data til å illustrere denne artikkelen. Vi takker også for invitasjonen til å holde foredrag på LIA-konferansen der en del av dette materialet først ble publisert. Janne fortjener også en takk for sitt store bidrag til å samle nordiske språkforskere til et felles prosjektkollegium. Videre vil vi takke redaktørene for denne boka for all hjelp og gode innspill.

REFERANSER

- Brakstad, Edvard. 1975. *Bygdehistorie for Tingvoll og Straumsnes II*. Tingvoll Sogelag og Straumsnes Bygdeboknemnd.
- Dyvik, Helge J. J. 1979. Omkring fremveksten av artiklene i norsk. Språklig markering av referensielle forutsetninger. *Maal og Minne* 1979: 40–78.
- Eide, Kristin M., Arnold Dalen & Tor Erik Jenstad. 2017. *Fosenmåla*. Museumsforlaget.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie & Kjell Ivar Vannebo. 1997. *Norsk referanse-grammatikk*. Universitetsforlaget.

- Greenberg, Joseph. 1978. How does a language acquire gender markers? I *Universals of Human Language*, redigert av Joseph Greenberg, Vol. 3: Word Structure: 49–81. Stanford University Press.
- Guevara, Emiliano R. 2010. NoWaC: a large web-based corpus for Norwegian. In *Proceedings of the NAACL HLT 2010 Sixth Web as Corpus Workshop, Association for Computational Linguistics*, 1–7. <http://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/nowac/index.html>
- Handagard, Idar. 1901. Fosna-maale: Eit norskt bymaal. *Syn og Segn* 1901: 97–110.
- Jenstad, Tor Erik. 1982. Sunndalsmålet – bygde- og sentrumsmål: med hovedvekt på lyd- og formverk. Hovedoppgave i nordisk, Universitetet i Trondheim.
- Jenstad, Tor Erik & Arnold Dalen. 2002. *Trønderordboka*. Tapir Akademisk Forlag.
- Johannessen, Janne B., Joel Priestley, Kristin Hagen, Tor A. Åfarli & Øystein A. Vangsnes. 2009. The Nordic Dialect Corpus: An Advanced Research Tool. I *Proceedings of the 17th Nordic Conference of Computational Linguistics NODALIDA 2009*, redigert av Kristiina Jokinen & Eckhard Bick, NEALT Proceedings Series, Vol. 4. <http://tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/>
- Julien, Marit. 2005. *Nominal Phrases from a Scandinavian Perspective*. John Benjamins.
- Leu, Thomas. 2015. *The Architecture of Determiners*. Oxford University Press.
- LIA norsk – korpus av eldre dialektopptak: <https://www.tekstlab.uio.no/LIA/korpus.html>
- Myklebust, Astrid. 2012. ”Hva er de derre greiene der?” En syntaktisk analyse av komplekse demonstrativ i muntlig norsk. MA-oppgave, Inst. For språk og litteratur, NTNU.
- Sollid, Hilde. 2013. Ethnolects in Northern Norway: From national negligence to local linguistic pride. I *Multilingualism and Language Diversity in Urban Areas: Acquisition, identities, space, education*, redigert av Peter Siemund, Ingrid Gogolin, Monika E. Schulz & Julia Davydova, 63–94. John Benjamins.
- van Gelderen, Elly. 2011. *The Linguistic Cycle: Language Change and the Language Faculty*. Oxford University Press.
- Vindenes, Urd. 2017. Complex Demonstratives and Cyclic Change in Norwegian. Phd-avhandling, UiO.

SUMMARY

Complex demonstratives consist of a definite element (in Norwegian e.g. *den* or *sa*) followed by a deictic element which can be proximal ('here') or distal ('there'). In Norwegian there is much variation in complex demonstratives, in particular in the dialects. Many dialects have demonstrative systems that differ considerably from the systems found in the standard varieties Nynorsk and Bokmål. Some systems make more distinctions than the standard varieties, for example nominative and dative case, or different forms for deictic and anaphoric reference, whereas other systems make fewer distinctions than the standard varieties, for example with an invariant deictic element that does not agree with the head noun in gender and number. We illustrate these systems using older and newer corpus data from different parts of the country. Our focus is however on dialects from Central Norway.

KONTAKT

Kristin Melum Eide
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
kristin.eide@ntnu.no

Marit Julien
Lunds Universitet
marit.julien@nordlund.lu.se

Tor Erik Jenstad
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
tor.jenstad@ntnu.no